

ŠALABAHTER U MUZEJU ZA UMJETNOST I OBRT

Malina Zuccon Martić

Muzej za umjetnosti i obrt

Zagreb

Svi znamo što u učeničkom žargonu znači šalabahter. To su đacke bilješke za varanje ispitivača. Zanimarimo li činjenicu da je dobar šalabahter onaj čija ga tehnička izvedba čini nevidljivim i najstrožem ispitivaču, vidjet ćemo da je sadržaj dobrog šalabahtera uvijek jasan, pregledan te da je na njemu zabilježeno ono najbitnije, ono što želimo zapamtiti. To je podsjetnik koji učenik uvijek sam napravi, a tko znade napraviti šalabahter dobrog sadržaja, pametna je osoba koja zna razlučiti bitno od nebitnog. Šalabahter služi samo za osobnu upotrebu, nitko ga ne pregledava niti ocjenjuje. Malih je dimenzija, lako se lista, lako se u njemu nalaze podaci.

Smatrajući da edukativne muzejske publikacije moraju prije svega biti zanimljive, privlačne i bliske mladom posjetitelju u čijoj će realizaciji i sam sudjelovati, a da pritom nema osjećaj da netko kao u školi provjerava njegovo znanje, u Muzeju za umjetnost i obrt izradili smo šalabahter.

Naš je šalabahter papir formata A3 horizontalno podijeljen u tri reda na 12 polja te dijelom s otisnutim uputama. Kada se prema toj uputi izreže na trake koje se međusobno slijepe i presavinu kao harmonika dobije se presavetak sa 12 strana od kojih svaka nosi naslov prema stilskom razdoblju od gotike do XX. stoljeća, redom kako je to učinjeno u stalnom postavu našeg Muzeja (gotika, renesansa, barok, rokoko, klasicizam, empire, biedermajer, historicizam, secesija, art deco, design, umjetnost XX. stoljeća). U svakom polju, dakle za svako stilsko razdoblje, dane su po dvije ili tri natuknice o tome što treba nacrtati obilazeći Muzej. Te se natuknice odnose na izložene predmete ili njihove dijelove koji nose glavne karakteristike pojedinih stilova. Tako na prvoj strani koja se odnosi na prvu dvoranu našeg stalnog postava s predmetima iz razdoblja gotike treba nacrtati obris oltara i reljefni ukras s drvene škrinje. Za oba predmeta karakterističan je šiljast luk. Renesansu označuju zaobljeni lukovi precrtani s vratiju studiola, barok ukras okvira ogledala čije se linije međusobno prožimlju te zavojita linija tlocrta baroknog ormara, rokoko asimetrični ukras na keramičkoj peći i dinamična spiralna linija skulpturalnog dijela sata i redom do XX. stoljeća čiji pluralizam stilova ne dopušta takav pristup pa treba jednostavno precrtati jedan od predmeta po kojem će se upamtiti ova dvorana.

Na svakoj stranici ostaje dovoljno mjesta da posjetitelj sam, prema vlastitom zanimanju, zabilježi na način koji želi (crtežom, riječju) dodatne podatke.

Kad razvijemo presavetak dobijemo traku na kojoj je poput lente vremena dan slijed stilskih razdoblja od gotike do XX. stoljeća s glavnim karakteristikama umjetničkih stilova. Istodobno, to je vodič po Muzeju u čijem je stvaranju posjetitelj i sam sudjelovao. Namjerno nisu navedeni dodatni važni podaci kao što su godine ili druga faktografija, ne samo zato što bi to opteretilo osnovne značajke stilova, nego zato da bi posjetitelj sam završio priču dodavajući postupno što želi i kada želi, čak pri ponovljenom posjetu. Posjetitelj sam dozira količinu podataka koje će unijeti, sam odabire što želi zabilježiti prema svojim interesima.

Konačno, može ostaviti vodič nedovršenim, uvijek otvorenim, ali što više svojim. Poput knjige čije su margine veće od teksta i čiji sadržaj neće napisati pisac već čitatelj.

Radi te otvorenosti šalabahter je primjeren svakoj dobi. Dala sam ga predškolskoj djeci uz sugestiju što da nacrtaju, a učenici osnovne i srednje škole i studenti ispunjavaju ga sami.

Može se koristiti pri grupnim posjetima uz stručno vodstvo, ali i pri individualnom posjetu bez vodstva.

Šalabahter nitko ne pregledava niti ocjenjuje, što se posjetiteljima napominje prije obilaska postava.

Takva edukativna publikacija ima dobar psihološki učinak na đake. Kad im se spomene da je u Muzeju napravljen šalabahter za njih začude se i oraspolože. Naročito kad vide da ga odista mogu spremići u rukav.